

ПОНЯТТЯ ТА ВИДИ ГАРАНТІЙ ДІЯЛЬНОСТІ МЕДІАТОРІВ ТА ЇХ ОБ'ЄДНАНЬ

Свгеній Володимирович ГЛУЩЕНКО,

*аспірант Харківського національного
університету внутрішніх справ*

Сьогодні, в умовах значного перевантаження суддівського корпусу, важливим завданням законодавця є розвиток інституту медіації. Наразі медіація, як ефективний спосіб альтернативного вирішення спорів широко застосовується в бізнес-середовищі, в сімейних спорах, в соціальній сфері, в IP та IT-сферах, в роботі з громадами. Наприклад, застосування медіації в сімейних конфліктах призводить до зменшення кількості вирішення конфліктів в суді до 60%. Але коли мова йде не лише про питання розірвання шлюбу, розподілу майна, стягнення аліментів, визначення місця проживання дитини, встановлення порядку участі кожного з батьків в вихованні дитини [1]. А відтак, медіація є не просто ефективним способом вирішення спорів, вона дозволяє значно зекономити державні ресурси, а також знизити навантаження на судову систему, що в умовах кадрового дефіциту є дуже важливим.

Разом із тим, слід зауважити, що ефективність та результативність діяльності медіаторів та їх об'єднань залежить від низки умов організаційного, правового, економічного характеру, тощо, які прийнято називати гарантіями. Велика українська енциклопедія визначає правові гарантії як встановлені законом засоби забезпечення використання, дотримання виконання і застосування норм права [2, с. 34]. Відповідно до словникової літератури, гарантія – це: порука в чомусь, забезпечення чого-небудь; передбачене певною угодою зобов'язання, за яким юридична чи фізична особа відповідає перед кредиторами у разі невиконання боржником своїх зобов'язань; умови, що забезпечують успіх чого-небудь; поручительство банку-гаранта за свого клієнта в тому, що він зобов'язується здійснити платежі, не сплачені клієнтом у належний термін; матеріальні та юридичні способи забезпечення реалізації соціально-економічних прав членів суспільства тощо [3, с.221]. У широкому сенсі, відповідно до точки зору Б.І. Стахури, під гарантіями найбільш доцільно розуміти всю сукупність об'єктивних і суб'єктивних чинників, які спрямовані на повну реалізацію і всебічну охорону прав і свобод громадян, на усунення причин і умов їх неналежного здійснення і захист від порушень. Встановлюючи зміст і обсяг прав і свобод людини, держава бере на себе гарантію виконання цих установок. Навіть більше, враховуючи, що реалізація прав і свобод громадян неминує пов'язана із необхідністю застосування заходів процесуального примусу, держава змушена виробити дієвий механізм, що обмежує домагання органів державної влади на безроздільне панування у сфері регулювання взаємовідносин з населенням. У цьому плані гарантії можуть розглядатися як система умов, засобів і способів, що забезпечують рівні можливості для виявлення, набуття і реалізації прав і свобод [4, с.90-91].

П. Рабінович та М. Хавронюк розглядають гарантії не тільки як умови та засоби, але і як принципи та норми. Зокрема, зазначають, що гарантії реалізації прав та свобод людини і громадянина – це умови та засоби, принципи та норми, які забезпечують здійснення, охорону і захист зазначених прав, є

порукою виконання державою та іншими суб'єктами правовідносин тих обов'язків, які покладаються на них з метою реалізації конституційних прав та свобод людини і громадянина [5, с. 250]. Гарантії, зазначає О.П. Рудницька, являють собою соціально-політичне та юридичне явище, яке характеризується трьома складниками: 1) пізнавальний, що дає змогу розкрити предметні теоретичні знання про об'єкт їх впливу, отримати практичні знання про соціальну і правову політику держави; 2) ідеологічний – використовуваний політичною владою як засіб пропаганди демократичних ідей всередині країни та за її межами; 3) практичний, що визнається як інструментарій юриспруденції, передумова задоволення соціальних благ особи. Виходячи з цього, автор визначає гарантії як: систему соціально-економічних, політичних, юридичних, організаційних передумов, умов, засобів і способів, що створюють можливості особистості для здійснення своїх прав, свобод, інтересів [6, с.175].

Таким чином, гарантії діяльності медіаторів та їх об'єднань - це сукупність правових, організаційних та соціальних механізмів, які забезпечують незалежність, неупередженість та ефективність діяльності медіаторів у процесі вирішення конфліктів і спорів. Вони спрямовані на захист прав медіаторів, створення сприятливих умов для їхньої професійної діяльності та підтримання довіри до процесу медіації. Відмітимо, що в науковій літературі відсутні комплексні підходи до переліку відповідних гарантій, а тому останні найбільш доцільно поділити на наступні групи: 1) нормативно-правові, які передбачають належне правове регулювання правовідносин, які виникають у досліджуваній сфері суспільного життя, а також визначають засади діяльності медіаторів, як-то: незалежності, неупередженості, конфіденційності та невтручання у їх роботу; 2) організаційно-управлінські, як-то: право на професійне саморегулювання та визначення стандартів професійного самоврядування; 3) соціальні гарантії: право на соціальне забезпечення; професійне визнання та доступ до навчання; право на гідні умови праці, тощо; 4) етичні гарантії, що включають забезпечення дотримання етичних норм під час проведеної медіації.

Список використаних джерел:

1. Головченко А.В. Медіація, як один із ефективних альтернативних способів вирішення конфліктів / URL: <https://rtp.com.ua/news/mediatsiya-instrument/#:~:text=Медіація%20вчить%20вибудовувати%20взаємовідносини%20та,реакцій%20поведінки%20принципових%20позицій>.
2. Велика українська енциклопедія. Тематичний реєстр гасел з напрямку «Юридичні науки»/ Укладачі: Бабка В. А., Шумило М. М.; за ред. д. і. н., проф. Киридон А. М. К: Державна наукова установа «Енциклопедичне видавництво», 2017. 152 с.
3. Великий тлумачний словник сучасної української мови (з дод. і допов.) / уклад., і голов. ред. В. Т. Бусел. Київ; Ірпінь: ВТФ «Перун», 2005. 1728 с.
4. Стахура Б.І. Роль органів державної влади у забезпеченні прав людини і громадянина в демократичному суспільстві: теоретико-правовий вимір: дис. ... канд. юрид. наук за спец. 12.00.01– теорія та історія держави і права; історія політичних і правових учень; МВС, Львівський державний університет внутрішніх справ. Львів, 2016. 180 с.
5. Рабінович П. М. Права людини і громадянина : навч. посіб. / П. М. Рабінович, М. І. Хавронюк. К. : Атіка, 2004. 464 с.
6. Рудницька О.П. Поняття та класифікація гарантійних виплат. *Актуальні проблеми держави і права*. 2011. Вип. 57. С. 175–182